

UPPSALA
UNIVERSITET

Överbibliotekarien och
Enheten för digital
publicering

Carolina Redivia
Dag Hammarskjölds väg 1

Box 510
SE-751 20 Uppsala
Sweden

Tel +46 (0)18 471 39 10
Fax +46 (0)18 471 39 13

Ulf.Goranson@ub.uu.se

PM
3 februari 2006

Webbstyrgruppen

Open Access, nästa steg. E-arkiv för öppen parallellpublicering

Inställningen att resultat från forskning stödd av offentliga medel snabbt skall vara tillgängliga och spridas utan begränsning sammanfattas i dagens internationella forskningspolitiska debatt under rubriken *Open Access*. Internet har radikalt förändrat de praktiska och ekonomiska möjligheterna att effektivare än någonsin sprida forskningsresultat. Två huvudvägar är tydliga i debatten. Dels kan lärosätet inrätta ett för alla öppet digitalt arkiv (repository), där forskare deponerar artiklar, som redan har publicerats i en extern tidskrift eller som skall publiceras där. Dels kan publicering ske – oftast mot särskild avgift – i tidskrifter, som är fritt tillgängliga på nätet, s. k. Open Access Journals.

Många svenska universitet och högskolor erbjuder redan idag möjligheten att forskare centralt kan självarkivera sina redan publicerade artiklar (post-publicering). På några lärosäten diskuteras möjligheterna att införa obligatorisk självarkivering. Lunds universitet har som första universitet i Sverige tagit ställning till förmån för Open Access genom ett särskilt universitetsstyrelsebeslut den 14 november 2005, se Bilaga.

Av den diskussion som i skilda fora förts under förra året, förefaller det för Uppsala universitet vara av intresse att i första hand satsa på Open Access-publicering av post- och preprints i ett eget öppet arkiv utan att ge centrala rekommendationer om originalpublicering i Open Access Journals.

För att lyckas med ett heltäckande digitalt arkiv för forskningsartiklar föreslås en ny strategi, där en tvåstegsmetod används. Den bygger på att alla forskningsresultat arkiveras. Vad som kan göras fritt tillgängligt via Internet för var och en ur detta arkiv beror på de copyrightavtal, som träffats mellan författaren och publicerande förlag. Det är möjligt att automatisera offentliggörandet genom en databaslösning, där villkoren för ett "frisläppande" matats in och kopplas till varje enskild artikel, se Scenario 3 i Bilaga. Ett arkiv där en del av materialet kan vara publikt samtidigt som en annan del bara blir arkiverat, bidrar inte enbart till att vi får ett mer heltäckande innehåll i arkiven på de artiklar som kan spridas fritt. Universitetet får även tillgång till det egna materialet för att dokumentera egen forskning. Arkivet ger också en säkrare långtidslagring än att förlita sig på att alla e-tidskriftsförlag består lång tid framöver.

Ulf Göranson

Eva Müller